

ПОШУКОВО-ПЕРЕТВОРЮВАЛЬНИЙ ЕТАП РОЗВИТКУ ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ В КУРСАНТІВ-ПІЛОТІВ**М. І. Півень**

Льотна академія Національного авіаційного університету

ORCID: 0000-0002-8777-0475

Компетентнісно орієнтована фізична і психофізіологічна підготовка курсантів - пілотів є однією із форм творчого способу формування фізкультурно-оздоровчих компетентностей, яка в ході конструктивної діяльності переходить від розрізнених процесів і систем до цілісного утворення з синергетичною єдністю й визначеністю структурних елементів. При цьому саме фізкультурно-оздоровчі компетентності дозволяють відкрити доступ до внутрішніх психологічних і фізіологічних ресурсів курсанта-пілота для ефективного формування психофізіологічної надійності й психологічної готовності до льотної професії, для реалізації його здатності вибудувувати свій внутрішній світ таким чином, щоб особистісні протиріччя і смисли у фізкультурній діяльності ставали руйнівною силою професійного та особистісного саморозвитку. Пошуково – перетворювальний етап розвитку фізкультурно-оздоровчих компетентностей – це майданчик спільної співпраці курсантів і викладача на шляху до переходу від підсвідомої та стихійної організації власної фізкультурної активності до творчого самоперетворення в спільно організованій навчальній діяльності. І фізкультурно-оздоровча компетентність курсанта-пілота в цьому випадку виконує роль містка перебудови мотиву власної фізичної активності в цілі внутрішньої кар'єри.

Ключові слова: психофізіологічна надійність, фізкультурно-оздоровчі компетентності, професійний й особистісний саморозвиток, саморегуляція, пошуково-перетворювальний етап, компетентнісно орієнтована Ф і ПФП.

АКТУАЛЬНІСТЬ РОБОТИ. Новим імпульсом модернізації професійної освіти в сучасних умовах стало запровадження компетентнісного підходу як методологічного підґрунтя, яке дозволить усвідомити всю повноту і цілісність інтеграційних установок у льотній підготовці майбутніх авіаційних фахівців та довести їх гуманістичне спрямування до логічного результату – розвиток особистості курсанта із сформованими професійними та особистісними компетенціями [1, 2]. Саме тому проблема формування професійної надійності курсантів льотних закладах вищої освіти (ЗВО) у контексті компетентнісного підходу виходить сьогодні на рівень пріоритетних в авіаційній галузі і вищій школі, зокрема. Інтерес до феномену «психофізіологічна надійність» як до дидактичного конструкту якісної професійної освіти пояснюється розробкою проблем психологічної готовності курсантів-пілотів до льотної діяльності [3, 4].

Широке коло наукових досліджень і багатолітня практика системної організації фізичної підготовки свідчить, що одним з можливих вирішень надзвичайно актуальної для льотної практики проблеми формування психофізіологічної надійності курсантів льотного ЗВО є компетентнісно орієнтована фізична і психофізіологічна підготовка (Ф і ПФП) [3, 5]. Вона ґрунтується на особистісних і професійних мотивах закріплення значущості засобів фізичної підготовки для формування фізкультурно-оздоровчих компетентностей загального і спеціального напрямку. За таких умов фізична підготовка курсантів може досягати своєї мети в такій мірі, в якій вона створює ситуацію затребуваності особистості, її творчих сил в навчальній діяльності. Оскільки компетентнісно орієнтована Ф і ПФП, згідно такого тлумачення, є однією із форм творчого способу формування фізкультурно-оздоровчих компетентностей, то її правомірно вважати технологією переведення навчальної діяльності в режим особистісного розвитку, в ре-

жим, коли курсант стає суб'єктом навчальної діяльності, суб'єктом інтеграції психолого-педагогічних знань для рішення окреслених завдань. Курсант як суб'єкт навчальної діяльності не тільки слідує традиційній схемі – розвиток фізичних, психофізіологічних та психологічних якостей, а й створює новий спосіб навчальної активності, і, таким чином, здійснює авторський спосіб особистісного розвитку, де навчальна діяльність з фізичної і психофізіологічної підготовки перетворюється на діяльність над собою [6].

Метою даної статті є розглянути особливості організації компетентнісно орієнтованої фізичної і психофізіологічної підготовки курсантів-пілотів та розкрити сутність пошуково-перетворювального етапу формування фізкультурно-оздоровчих компетентностей.

МАТЕРІАЛ І РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ. Інтерпретація пошуково-перетворювального етапу саморозвитку фізкультурно-оздоровчих компетентностей передбачає розгляд цього дидактичного феномену в контексті її автодидактичної складової [7]. Лише в окресленій категорії можна усвідомити суперечливий момент, коли курсант здатен інтегрувати й екстраполювати у сферу психофізіологічної надійності різні формалізовані формувальні впливи: потенціал психолого-педагогічних дисциплін, фізичної і психофізіологічної підготовки і власні спонукання та можливості автодидактичних навичок саморозвитку, трансформуючи їх в єдиний алгоритм. Це виразно ілюструє той факт, що всі новоутворення в структурі особистості є значною мірою наслідком її суб'єктної активності [8].

Безумовно, коли ми розкриваємо перед курсантами на конкретних прикладах цінність і сутність автодидактичних прийомів, привчаємо їх до думки про самотворення власної особистості засобами Ф і ПФП важливо усвідомлювати ключові поняття ком-

петентнісного навчання як рушійної сили в формуванні свідомого й креативного ставлення до регулярних занять фізичними вправами. Саме з вищевикладених позицій ми розуміємо фізкультурно-оздоровчу компетентність курсанта-пілота як складне цілісне новоутворення особистості, що відображає її знання, мотиви, уподобання, інтереси, уміння, навички, програму дій, систему цінностей, ставлення до фізичної і психофізіологічної підготовки, її готовність до ефективної самореалізації (самопрояву) в фізкультурній діяльності та її здатність до розвитку психофізіологічної надійності, здоров'я, динамічного і неперервного професійного й особистісного саморозвитку, усвідомлюючи при цьому значущість предмету і результату самодіяльності.

Фізкультурно-оздоровчі компетенції – це коло питань з компетентнісно організованої Ф і ПФП, стосовно яких курсант-пілот повинен бути добре обізнаний, володіти знаннями і досвідом самоорганізації фізкультурної діяльності. Виділяємо загальні і спеціальні фізкультурно-оздоровчі компетенції: загальні – це коло питань, які складають основу здорового способу життя, фізичної активності та загальної фізичної підготовки; спеціальні – це коло питань, які складають основу формування психофізіологічної надійності, психологічної готовності курсанта до льотної діяльності та арсеналу автодидактичного навчання.

Оскільки є очевидним, що до виокремленого переліку фізкультурно-оздоровчих компетентностей нами включені як психолого-педагогічні знання, так і порівняно нові, утворені шляхом міждисциплінарного синтезу, то наразі варто говорити саме про новий міждисциплінарний конструкт фізкультурно-оздоровчих компетентностей майбутніх авіаційних фахівців. А саме: мотиваційно – цільова компетенція, компетенція теоретичного та методичного забезпечення загального та спеціального напрямку фізичної підготовки, автодидактична, рефлексивна, вольова та креативна компетенції.

Мотиваційно-цільова компетенція – це мотиваційно-ціннісне ставлення курсанта до фізичної підготовки, усвідомлене самовизначення на здоровий спосіб життя, фізичний саморозвиток, на самоперевершування себе самого в досягненні цілей фізичного вдосконалення, на потребу в регулярних заняттях фізичними вправами, в оволодінні системою практичних навичок, що забезпечують психофізіологічну надійність та психологічну готовність до майбутньої професії, в оволодінні методикою і технологією самоуправління фізкультурною діяльністю. Мотиваційно – цільова компетенція є специфічним механізмом закріплення в навчальній діяльності значущості фізичних вправ для майбутніх авіаційних фахівців з погляду реалій їх готовності до професійного і особистісного саморозвитку.

Компетенція теоретичного та методичного забезпечення загального та спеціального напрямку фізичної підготовки – забезпечує оволодіння курсантами понятійно-термінологічним апаратом методики системної організації фізичної і психофізіологічної підготовки, особистісно орієнтованим вибором коригуючої фізичної підготовки, що спрямована на

розвиток недостатньо розвинутих фізичних, психологічних та психофізіологічних якостей, системою методичного інструментарію фізичної і психофізіологічної підготовки (формами, методами, засобами й ін.) з метою самостійного вдосконалення стану психофізіологічної надійності й психологічної готовності до льотної професії; презентує фізкультурну і психолого-педагогічну освіченість та озброєність курсанта навичками здорового способу життя і вдосконалення ресурсів власного організму.

Автодидактична компетенція – це самоорганізація розвитку фізкультурно-оздоровчої компетентності, здатність нести в собі феномен розвитку, бути суб'єктом самотворення в навчальній діяльності, розвивати в собі навичку фіксувати, рефлексувати й перетворювати самозміни в арсенал нового досвіду фізкультурної діяльності; самокерівництво у вигляді «внутрішнього лідера» [7]. Автономність курсанта являється важливою умовою, яка забезпечує трансформувальний вплив на особистість і, яка робить процес професійного й особистісного саморозвитку змістовним, конструктивним і цілісним.

Рефлексивна компетенція – це взаємопов'язані й взаємозалежні аналітико-прогностичні вміння забезпечення перспектив розвитку професійного довголіття й динамічного здоров'я, а також прогнозів продуктивності самостійних занять фізичними вправами, подолання особистісних і професійних криз, усвідомлення власних ресурсів у формуванні психофізіологічної надійності.

Вольова компетенція – визначає рівень розвитку вольових якостей та навичок подолання перешкод на шляху до вибраної мети, мобілізує особистісний потенціал на виконання прийнятих завдань і програм розвитку психофізіологічної надійності та фізичного вдосконалення.

Креативна компетенція – складається з творчих умінь особистості курсанта, які забезпечують якісні самозміни в стані здоров'я і професійного довголіття, суттєво впливає на цілісність внутрішнього світу особистості, її духовну складову, концентрує її відповідальність в процес особистісного та професійного зростання.

То ж, виходячи з вищевикладеного можна сказати, що фізкультурно-оздоровчі компетентності забезпечують максимальну затребуваність особистісного потенціалу та сприяють формуванню психофізіологічної надійності майбутніх авіаційних фахівців.

Відповідно до структурної побудови фізкультурно-оздоровчих компетентностей та цілей виділяємо наступні етапи їх формування:

- перший – діагностичний;
- другий – мотиваційно-цільовий;
- третій – теоретико-практичний;
- четвертий – пошуково-перетворювальний (автономний).

Діагностичний етап передбачає оцінку рівня сформованості типу мотивації до регулярних занять фізичними вправами та окремим видом спорту (внутрішній, зовнішній, амотиваційний), оцінку фонового рівня розвитку загальних і спеціальних фізичних якостей (контрольні вправи), оцінку рівня розвитку навичок рефлексії, креативності і особистісних здібностей (комплексний опитувальник).

Мотиваційно-цільовий етап – формування інтересу до регулярних занять фізичною і психофізіологічною підготовкою, створення арсеналу сукупності знань про сутність і зміст фізкультурно-оздоровчих компетентностей та їх значення для розвитку психофізіологічної надійності; мотивація до професійного та особистісного саморозвитку в окресленому аспекті. Цей етап реалізується в процесі фізичної і психофізіологічної підготовки через механізми цілепокладання, мотивації (самотивації) і самовизначення. Націленість курсанта на власне професійне й особистісне зростання в навчальній діяльності являється ідеальним моментом мотивації курсанта до самотворення, до реалізації трансцендентної сутності креативного мислення особистості, до моделювання метаформи синергетичної організації регулярними заняттями фізичними вправами. Власне, мотиваційний компонент в системі компетентісно орієнтованої фізичної і психофізіологічної підготовки відображає ставлення курсанта до регулярних занять фізичними вправами, що виражається в цільових установках. До складу мотиваційного компоненту входить потреба у формуванні психофізіологічної надійності й психологічної готовності до майбутньої діяльності, динамічного здоров'я та професійного довголіття; прагнення до фізичного і спортивного вдосконалення; інтерес до технологій і методик професійного й особистісного саморозвитку, рекреаційні техніки; інновації в формуванні здорового способу життя, підвищенні рівня фізичної підготовленості, функціональної працездатності та рухової активності.

В системі компетентісно орієнтованої фізичної і психофізіологічної підготовки формування фізкультурно-оздоровчих компетентностей передбачає взаємообумовленість та взаємодоповнюваність усіх елементів навчально-виховного процесу, але ядром його стає не просто вмотивований курсант, а курсант-творець, який в своєму творенні спирається на смислоконструювальні основи відкритої особистості (за К. Делокаровим), та базові потреби – відчувати себе компетентним, здатним до самодетермінації і значущих відносинам (Е. Дісі, Р. Раян). В результаті чого, власні конструктивно-перетворювальні сили збагачуються «живим особистісним знанням» (В. Зінченко) та індивідуальним духовним досвідом суб'єкта самотворення (В. Татенко). І в цьому сутність провідної цінності від регулярних занять фізичними вправами. Сукупність особисто значущих і цінних прагнень, ідеалів, переконань, поглядів, ставлень до результатів фізичного вдосконалення, до системи Ф і ПФП в льотному ЗВО в цілому; розуміння фізкультурно-оздоровчих компетентностей як одних з провідних професійних і соціальних цінностей дозволяє говорити про готовність курсанта-пілота до саморуху в навчальній діяльності, про здатність проявляти в ній свою самостійність, адекватно співвідносити свої інтенції й потенції з характером і складністю проблемної ситуації, вибирати арсенал її рішення, бути готовим нести відповідальність за свої дії.

Теоретико-практичний етап – формується фундаментальна система знань із психолого-

педагогічних і спеціальних дисциплін, за допомогою відповідних педагогічних методів і прийомів; курсанти навчаються ефективно використовувати отримані теоретичні знання для розв'язання окреслених завдань, створюється основа з формування фізкультурно-оздоровчих компетентностей загального і спеціального напрямку фізичної підготовки, оволодіння понятійно-термінологічним апаратом методики системної організації фізичної і психофізіологічної підготовки, особистісно орієнтованим вибором коригуючої фізичної підготовки, що спрямована на розвиток недостатньо розвинутих фізичних, психологічних та психофізіологічних якостей, системою методичного інструментарію самостійної роботи (форми, методи, засоби й ін.) з метою вдосконалення стану психофізіологічної надійності й психологічної готовності до льотної професії. Етап презентує фізкультурну і психолого-педагогічну освіченість та озброєність особистості курсанта навичками здорового способу життя і вдосконалення фізіологічних ресурсів власного організму.

Автономний етап – спрямований на якісні самозміни в стані здоров'я і професійного довголіття; на самокерівництво у вигляді «внутрішнього лідера» (за В. Курінським); на розвиток впевненості у власних внутрішніх силах, що суттєво впливає на цілісність внутрішнього світу особистості, її духовну складову, концентрує її відповідальність в процесі особистісного та професійного зростання; на творчу еволюцію своєї особистості засобами фізичної підготовки; на формування відповідного алгоритму. Саме алгоритм автономної навчальної діяльності курсанта забезпечує саморегуляцію розвитку окреслених компетентцій і внутрішніми процесами. Завдяки алгоритму курсант відчуває владність над своїми здібностями й особливостями психіки, власну компетентність в самоорганізації навчальної діяльності і самотворенні, формує, так зване, алгоритмічне мислення. Створення алгоритму та застосування його як інструмента формування фізкультурно-оздоровчих компетентностей сприяє технологічності самонавчання.

Отже, компетентісно орієнтована фізична і психофізіологічна підготовка – це простір становлення особистісної навички, яка виявляється не абстракцією, а станом, актуальною складовою буття курсанта. Цей стан дозволяє курсантам усвідомити значення кожного заняття у формуванні фізкультурно-оздоровчої компетентності, ознайомитися зі змістом кожного етапу означеного процесу, відчутти незворотні зміни у внутрішній кар'єрі, коли курсант відчув продуктивність фізичних вправ, побачив систему, яка добре працює в розвитку їх психофізіологічної надійності й психологічної готовності до льотної професії, в самоорганізації й саморегуляції фізкультурною діяльністю, в професійному й особистому самотворенні, і яку можна використовувати в стосунках з одногрупниками і викладачами. Заняття з Ф і ПФП – це майданчик спільної співпраці курсантів і викладача на шляху до переходу від підсвідомої та стихійної організації власної фізкультурної діяльності до творчого самоперетворення в спільно організованій навчальній діяльності. І фізкультурно-оздоровча компетентність в цьому випадку виконує

роль містка перебудови мотиву власної фізичної активності в цілі внутрішньої кар'єри. «Людина, яка досягла успіху у внутрішній кар'єрі, наголошує В. Курінський, буде успішною ззовні» [7].

Саморегуляція навчальної діяльності розуміється нами як системно-організований план внутрішньої діяльності особистості курсанта по ініціації, побудові, підтримці і управлінню фізкультурною самодіяльністю. Аналіз наукової літератури дозволяє визначити функціональні ланки процесу саморегуляції фізкультурною самодіяльністю курсанта [9–11]. До них відносяться:

- цілепокладання: ця ланка виконує загальну системостворюючу функцію. Процес саморегуляції створюється для досягнення конкретної навчальної мети фізичної активності в тому її вигляді, у якому вона усвідомлена курсантом;

- суб'єктивна модель значущих психолого-педагогічних умов: відображає комплекс тих зовнішніх і внутрішніх умов фізкультурної діяльності, облік яких сам курсант вважає за необхідне для успішного рішення окресленої мети фізичної активності. Така модель комплексу умов і її динаміки несе функцію джерела інформації, на підставі якої курсант здійснює програмування власної фізкультурної діяльності;

- програма виконавських дій: курсант здійснює регуляторну функцію побудови, створення конкретної програми виконавських дій щодо запланованої фізичної активності. Така програма являється інформаційним утворенням, яке визначає характер, послідовність, способи і інші (зокрема динамічні) характеристики дій, спрямованих на досягнення окресленої мети фізичної активності в тих умовах, які виділені самим суб'єктом як значущі, як підґрунтя для програми дій;

- система суб'єктивних критеріїв досягнення мети (критерії успішності): являється функціональною ланкою, специфічною саме для регуляції фізкультурної діяльності. Вона несе функцію конкретизації і уточнення мети фізичної активності. Курсант долає вихідну (початкову) інформаційну невизначеність окресленої мети, створює власні критерії оцінки результату, відповідно до свого суб'єктивного розуміння прийнятої мети;

- контроль і оцінка реальних результатів: це регуляторна ланка, що несе функцію оцінки поточних і кінцевих результатів щодо системи прийнятих суб'єктом критеріїв успіху. Вона забезпечує інформацію про ступінь відповідності (або розбіжностей) між фоновими показниками фізкультурної діяльності, її етапними і кінцевими результатами;

- коригування: специфіка реалізації цієї функції полягає у корекції власних виконавських дій в процесі фізкультурної діяльності.

Всі ланки регуляторного процесу, які є психологічними утвореннями особистості курсанта, системно взаємопов'язані і отримують свою змістовну і функціональну визначеність лише в структурі цілісного процесу саморегуляції фізкультурною діяльністю.

ВИСНОВКИ. Здатність мислити навчальну діяльність з дисципліни Ф і ПФП як конструктивно-

перетворювальну силу, яка мотивує курсанта до фізичної активності і, яка співвідноситься із його фізкультурно-оздоровчими компетентностями та дає можливість вивільнити природне бажання людини до вдосконалення, з одного боку, з другого – яка створює умови для перетворення окреслених компетентностей із скарбниці знань на інструмент особистісного самотворення. Факт самоперевершування й самотворення є особистісним сенсом в регулярних заняттях фізичними вправами, що створений за допомогою поєднань різних аспектів взаємодії в навчальній діяльності. Саме особистісний сенс є тим внутрішнім актом, тою першоосновою, яка сприяє впорядкованню хаосу в формуванні фізкультурно-оздоровчих компетентностей і її перетворенню в інструмент трансформації особистості курсанта в суб'єкта самотворення, а також сприяє розвитку здібності особистості до цілісно-інтегрального осмислення компетентнісно зорієнтованої фізичної і психофізіологічної підготовки.

Компетентнісно орієнтована Ф і ПФП у ході конструктивної діяльності переходить від розрізнених процесів і систем до цілісного утворення з синергетичною єдністю й визначеністю структурних елементів. При цьому саме пошуково-перетворювальний етап формування фізкультурно-оздоровчої компетентності забезпечує доступ до внутрішніх психологічних і фізіологічних ресурсів курсанта-пілота для ефективного формування психофізіологічної надійності й психологічної готовності до льотної професії, для реалізації його здатності вибудовувати свій внутрішній світ таким чином, щоб особистісні протиріччя і смисли у фізкультурній діяльності ставали рушійною силою професійного та особистісного саморозвитку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Байнетов С. Д., Кодела В. Г. Проблемы профессиональной компетентности авиационного персонала в вопросах безопасности полетов. *Вестник МНАПЧАК*. №1 (24). 2007. С. 6–16.
2. Лузік Е. В. Три іпостасі вищої технічної освіти в інформатизації майбутнього суспільства. *Вісник НАУ*. 2009. С.4–8.
3. Макаров Р. Н. Фурдуй Я. О. Научные основы физической подготовки летного состава. Москва, 2007. 920 с.
4. Психолого-педагогические основы профессиональной подготовки летного состава : уч. пособие / под ред. В. А. Пономаренко, Д. В. Гандер. Москва : КОД, 2000. 340 с.
5. Пивень Н. И., Ищенко А. В. Специальная физическая и психофизиологическая подготовка курсантов-пилотов. Кировоград, 2016. 248 с.
6. Пивень М. І. Фізкультурно-оздоровчі компетентності в системі професійної освіти майбутніх авіаційних фахівці. Фізичне виховання в контексті сучасної освіти : зб. міжн. наук. практ. конф. / під заг. ред. І. І. Врженевського. Київ : НАУ, 2021. С. 111–115.

7. Курінський О. В. Українська постпсихологічна дидактика. Київ : ЗАТ «Віпол», 2006. 484 с.

8. Людина. Суб'єкт. Вчинок. : Філософсько-психологічні студії / за ред. В.О. Татенка. Київ : Либідь, 2006. 357 с.

9. Левитес Д. Г. Автодидактика : Теория и практика конструирования собственных технологий обучения. Воронеж: НПО «МОДЭК», 2003. 318 с.

10. Шаталова Н. П. Азбука конструктивного обучения : монография. Красноярск : ООО «Научно-инновационный центр», 2011. 204 с.

11. Старовойтенко Н. В. Психологія управління: навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни. М-во освіти і науки України, ЧДТУ. Черкаси : ЧДТУ, 2020. 300 с.

RESEARCH AND TRANSFORMING STAGE OF PHYSICAL AND HEALTH COMPETENCES DEVELOPMENT FOR FUTURE PILOTS

M. Piven

Flight Academy of National Aviation University

ORCID: 0000-0002-5034-4042

Purpose. The purpose of this article is to consider the features of competence-oriented physical and psychophysiological training organization for future pilots and to reveal the essence of the search and transformation stage of physical and health competencies development. **Methodology.** Interpretation of the search-transforming stage in the self-development of physical and health competencies involves consideration of this didactic phenomenon in the context of its autodidactic component. Since competence-oriented Physical and Psychophysiological Training is a creative way of forming physical and health competencies, it can be considered a technology of transferring educational activities to the mode of personal development, when the cadet becomes a subject of educational activity and integration of psychological and pedagogical knowledge to solve the outlined tasks. **Results.** Competence-oriented physical and psychophysiological training in the course of constructive activity passes from disparate processes and systems to a holistic formation with synergetic unity and certainty of structural elements. The ability to understand the educational activities in the discipline of Physical and Psychophysiological Training as a constructive and transformative force motivates the cadet to physical activity, which is correlated with his physical culture and health competencies and the purpose of professional education. **Originality.** Interest in the phenomenon of «psychophysiological reliability» as a didactic construct of quality professional education is explained by the development of problems in psychological readiness of future pilots for flight activities. A new impetus to the modernization of professional education in modern conditions is the introduction of a competency approach as a methodological basis that will realize the fullness of integration facilities in the flight training with developed professional and personal competencies. That is why the problem of professional reliability development for future pilots in the context of the competency approach today reaches the level of priorities in the aviation industry and higher education, in particular. **Practical value.** The content, structure and logic of competency-oriented Physical and Psychophysiological Training and its component «Search and Transformation Stage» implementation allow access to internal psychological and physiological resources of future pilots for effective development of psychophysiological reliability and psychological readiness for the flight profession; to inner world in such a way that personal contradictions and meanings in physical activity become the driving force for professional and personal self-development.

Key words: psychophysiological reliability; physical and health competences; professional and personal self-development; research and transforming stage; competence-oriented physical training.

REFERENCES

1. Baynetov, S. D., Kodola, V. G. (2007). Problemy professional'noy kompetentnosti aviatsionnogo personala v voprosakh bezopasnosti poletov [Problems of the professional competence of aviation personnel in matters of flight safety]. *Vestnik MNAРChAK*. №1 (24), pp. 6–16 [in Ukrainian]

2. Luzik, E. V. (2009). Try ipostasi vyshchoi tekhnichnoi osvity v informatyzatsii maibutnoho suspilstva [Three incarnations of higher technical education in the informatization of the future society]. *Visnyk NAU.Vud-vo «NAU druk»*, pp. 4–8 [in Ukrainian]

3. Makarov, R. N. Furduy, Ya. O. (2007). Nauchnye osnovy fizicheskoy podgotovki letnogo sostava

[Scientific foundations of the physical training of flight personnel]. Moskva, 920 p. [in Russian]

4. Ponomarenko, V. A., Gander, D. V. (2000). Psikhologo–pedagogicheskie osnovy professional'noy podgotovki letnogo sostava [Psychological and pedagogical foundations of professional training of flight personnel]. Moskva: KOD, 340 p. [in Russian]

5. Piven', N. I., Ishhenko, A. V. (2016). Special'naja fizicheskaja i psihofiziologicheskaja podgotovka kursantov-pilotov [Special physical and psychophysiological training of cadets-pilots]. Kirovograd, 248 p. [in Russian]

6. Piven', N. I. (2021). Fizkulturno-ozdorovchi kompetentnosti v systemi profesiinoi osvity maibutnikh aviatsiinykh fakhivtsi. Fizychnye vykhovannia v

konteksti suchasnoi osvity [Physical culture and health competencies in the system of professional education of future aviation specialists. Physical education in the context of modern education]. Kyiv: NAU. pp. 111–115. [in Ukrainian]

7. Kurinskyi, O. V. (2006). Ukrainska postpsykholohichna dydaktyka [Ukrainian postpsychological didactic] Kyiv: ZAT «Vipol», 484 p. [in Ukrainian]

8. Tatenko, V. O. (2006). Liudyna. Subiekt. Vchynok [Human. Subject. Act]. Kyiv: Lybid, 360 p. [in Ukrainian]

9. Levites, D. G. (2003). Avtodidaktika: Teoriya i praktika konstruirovaniya sobstvennyh tehnologij obuchenija [Autodidactics: Theory and practice of con-

structing own learning technologies]. Voronezh: NPO MODJeK, 318 p. [in Russian]

10. Shatalova, N. P. (2011). Azbuka konstruktivnogo obucheniya: monografiya [The ABC of Constructive Learning: monograph]. Krasnoyarsk: OOO Nauchno-innovatsionnyy tsentr, 204 p. [in Russian]

11. Starovoitenko, N. V. (2020). Psykholohiia upravlinnia: navchalno metodychnyi posibnyk dlia samostiinoho vyvchennia dystsypliny [Psychology of management: a gidelines for independent study of the discipline]. M-vo osvity i nauky Ukrainy. Cherkasy: ChDTU, 300 p. [in Ukrainian]

Стаття надійшла 24.12.2021